

Notat til møtet med politisk ledelse i Kulturdepartementet 4. mai 2020

Alt før museene ble stengt ned fra 12. mars var det innført omfattende smitteverntiltak. Bestilte grupper ble i uke 11 enten avbestilt eksternt fra eller av museene på grunn av smittevern hensyn. Nedstengingen resulterte i umiddelbare tap av inntekter; billetter, butikk, kafé, utleie lokaler, ulike typer arrangementer, andre tjenester (konservering, bygingsvernsentre etc.) For et representativt utvalg på 29 av museene, er anslaget for tap av inntekter etter stengingen frem til 1. september:

Tap av billettinntekter	kr 124 153 908
<u>Tap andre inntekter</u>	<u>kr 119 309 652</u>
Sum	kr 243 463 560

Dette viser at tapene er betydelige, og at tap av andre inntekter nesten er like store som billettinntekter, jfr. Museumsforbundets tidligere brev. Mange opplever at sponsoravtaler settes på vent, og at innbringende avtale om filminnspillinger og oppsatte sentrale arrangementer går i vasken.

Koronasituasjonen rammer museene ulikt; noen mister hele driftsgrunnlaget, andre mister betydelige inntekter som opprettholder et høyere aktivitetsnivå enn tilskuddet tilsier, noen berøres i mindre grad da de har høyt offentlig tilskudd og mer beskjedne egeninntekter.

- De museene som er flinkest til å generere egeninntekter, gaver og sponsorinntekter, med andre ord flinkest til å oppfylle regjeringens politikk, rammest hardest.

Ulike situasjoner krever ulike krisestrategier og tilnærminger; kostnadsreduksjoner på alle mulige områder; planlagte investeringer i utstyr mv. og eksterne arbeider kanselleres, settes på vent, eller utføres med egne ansatte (dels som alternativ til permittering); reduksjon eller kutt i ansettelse av sommervikarer; permitteringer og oppsigelser av ansatte knyttet til bortfall av inntekter og oppgaver; tæring på egenkapitalen så langt det er forsvarlig.

- Mange museer har allerede likviditetsproblemer, mange fler vil få det fra juli-august.
- Flere av de som foreløpig ikke har permittert, frykter problemer i løpet av sommeren.

Krisepakken og museene; Så langt er det **anledningen til å permittere** som treffer museene best. **Reduksjon i mva.** hjelper ikke museene så lenge museene er stengt, men kan hjelpe litt etterhvert om det blir billettinntekter å få inn, særlig dersom varigheten av tiltaket økes. **Kontantstøtten** for utgifter man ikke kan komme unna, hjelper ikke så lenge det er krav om skatteplikt. Her må det en endring til da denne vil kunne hjelpe noen av museene i noen grad. **Arrangementsstøtteordningen** for bortfall av billettinntekter treffer få da det er krav om under 60 % offentlig støtte. Bare ti av museene KUD støtter kommer inn under denne, og fem av disse har foreløpig ikke startet sesong. Noen få museer utenfor KUD, med høy egeninntjening, som Kon Tiki og Fram, vil også kunne ha glede av denne dersom den videreføres. Kulturkrisepakken er først og fremst innrettet mot det frie feltet.

Museumsforbundet mener Kulturministeren nå må se hele museumsfeltet i sammenheng.

Museumsdrift i koronaens tid:

- Rundt 63 % av museene har ikke permittert, og viderefører virksomheten med tilskudd og kostnadsreduksjoner samt bruk av oppspart egenkapital.

- Rundt 78 % klarer å arbeide systematisk med museumsarbeid, rundt 21 % klarer det i noen grad til tross for at de aller fleste jobber fra hjemmekontor. Digital formidling, samlingsforvaltning og bygningsvern er oppgavene man i størst grad har lyktes med, men man arbeider også ganske godt med andre oppgaver.
- Over 90 % har økt den digitale formidlingen etter stengingen.

Museumsforbundet kan ut fra svarene i spørreundersøkelsen ikke se at det er grunn til å tvile på at muser flest arbeider godt etter formålet i tildelingsbrevet og bruker tilskuddet på rett vis.

Gjenåpning av museene; Rundt ni av ti museer er klare til gjenåpning etter 15. juni, litt under halvparten før det. Noen museer vil ikke kunne oppfylle krav til smittevern på grunn av små og trange forhold eller interaktivitet, selv om avstanden er redusert til minst en meter. Åpning med restriksjoner vil bli krevende og kostbart for mange museer, og man må tenke annerledes for å minimere tap. Klarere signaler om hva retningslinjene betyr i praksis etterspørres.

Utfordringer; Hovedutfordringen for museene er at svært få av de igangsatte tiltakene hjelper. Mange bidrar lojalt til dugnaden, med fare for å ende opp med presset og svak økonomi i flere år fremover. For noen er faren for at de må stenge overhengende. Ikke minst om de åpner med svakt publikumsgrunnlag i 2020. Mange vil miste det internasjonale publikummet, trolig i flere år, og må bygge nytt publikumsgrunnlag. Det er mange alt i gang med.

Hva trengs nå?

Først og fremst at det gjøres tilpasninger i tiltak slik at de etablerte tiltak treffer museene og kan hjelpe dem til å holde hjulene i gang og bidra til å gi publikum opplevelser og glede. Det betyr at:

- Museene må få kompensasjon for tap av billettinntekter og andre typer egeninntekter som faller falt bort på grunn av pålagte koronatiltak.
- Museene må få en digital tiltakspakke som sikrer videre innovasjon og utvikling av digital samlingsforvaltning, formidling og tilgjengeliggjøring for alle grupper publikum.
- Museene med omfattende løpende kostnader må omfattes av kontantstøtteordningen. Ordningen må også omfatte kostnader ved avbestilte og utsatte utstillinger, bygg osv.

Museumsforbundets forventninger til revidert budsjett 2020 og budsjett 2021:

- En digital tiltakspakke som sikrer videre innovasjon og utvikling av digital samlingsforvaltning, formidling og tilgjengeliggjøring for alle grupper publikum for hele museumssektoren. Her trengs både midler til infrastruktur på linje med det Nasjonalbiblioteket og Arkivverket har fått, og arbeid med massedigitalisering og tilgjengeliggjøring av materiale som skal skannes av Nasjonalbiblioteket og til søkbare prosjektmidler for nyutvikling i Kulturrådet som museene kan søke på.
- Bygningsvernet i museene har store behov, og innsats på dette området vil både kunne øke vedlikeholds nivået og sikre kulturarven for fremtiden samtidig som det kan bidra til å få fart i andre sektorer i samfunnet som nå har redusert aktivitet. Kulturdepartementet og Kulturrådet sitter med gode oversikter over status i museene etter en kartlegging i museene i 2019 og hvilke behov som finnes som danner et godt grunnlag for å finne gode tiltak. Det er behov for midler til egne ansatte, oppdrag for andre bedrifter, drifts- og sikringsmidler. Noen prosjekter vil egne seg som sysselsettingstiltak.
- Gryteklare nybygg av magasin- og utstillingsbygg, samt andre større prosjekter på utstillinger mv kan bidra til å få byggenæring i gang. Her vil Museumsforbundet kunne bidra med innspill i tillegg vil KUD-museenes budsjettsøknader ha lister med omsøkte tiltak som kan brukes som utgangspunkt for tiltak i revidert budsjett 2020, men kanskje først og fremst budsjett 2021.